

KATARZYNA WILCZEK
KRZYSZTOF TOMASZEK

Instytucje Unii Europejskiej

Wprowadzenie

Wspólnoty Europejskie funkcjonują na podstawie oryginalnego systemu instytucjonalnego, w skład których wchodzi takie instytucje jak: Parlament Europejski, Rada, Komisja, Trybunał Sprawiedliwości oraz Trybunał Obrachunkowy. Radę i Komisję wspomagają: Komitet Ekonomiczno-Społeczny oraz Komitet Regionów¹.

Naczelnym organem politycznym Unii Europejskiej jest Rada Europejska, zaś organy główne to Rada Unii Europejskiej, Komisja Europejska, Parlament Europejski, Trybunał Sprawiedliwości oraz Trybunał Rewidentów Księgowych. Pracę unijnych organów głównych wspierają organy pomocnicze, tj. Komitet Ekonomiczno-Społeczny, Komitet Regionów oraz Komitet Doradczy.

Mówiąc o Radzie Europejskiej, w odróżnieniu od ww. instytucji, nie należy traktować jej jako instytucji traktatowej Wspólnoty, lecz jako instytucję Unii Europejskiej. Instytucja ta odgrywa zasadniczą rolę w kształtowaniu polityki tego ugrupowania.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie najważniejszych instytucji Unii Europejskiej, charakterystyka sprawowanych funkcji oraz wykonywanych zadań.

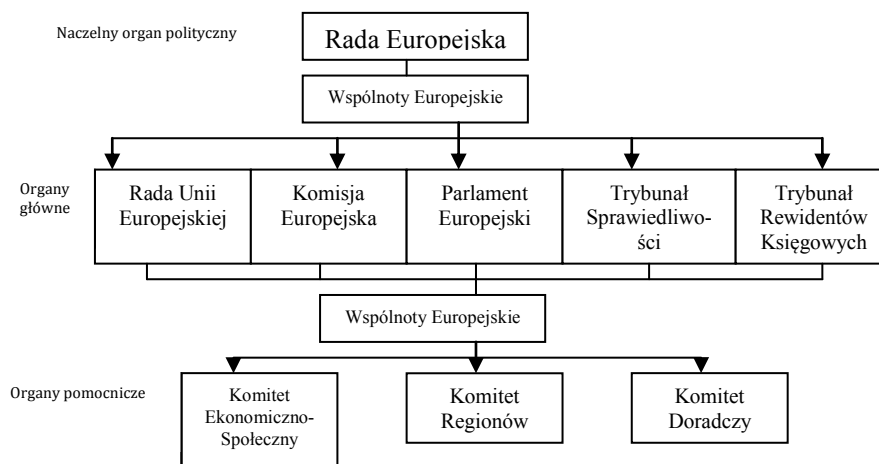
¹ Szerzej: C. Mik, E. Wojtaszek-Mik, *Unia Europejska. Wspólnota Europejska. Zbiór dokumentów*, Kraków 2005.

1. Rada Unii Europejskiej

We Wspólnotach funkcję legislacyjną pełni Rada Unii Europejskiej², ale z udziałem Komisji i Parlamentu. Uprawnienia wykonawcze należą do Komisji, pod kontrolą Rady Unii Europejskiej. Wszystkim instytucjom Wspólnot przyznano na mocy traktatów określone kompetencje, których nie mogą one przekraczać, a inne instytucje zawłaszczają. W przypadku przekroczenia przewidzianych traktatowo uprawnień każda z instytucji ma prawo do zaskarżenia innej instytucji przed Trybunałem Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich³.

Zdecydowanie najwięcej instytucji unijnych ma swoje siedziby w Brukseli, m.in. Rada Unii Europejskiej oraz Komisja Europejska. W Strasburgu jest zlokalizowana siedziba Parlamentu Europejskiego, natomiast w Luksemburgu – Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, Europejskiego Trybunału Rewidentów Księgowych oraz Europejskiego Banku Inwestycyjnego, natomiast we Frankfurcie mieści się siedziba Europejskiego banku Centralnego.

Rysunek 1. Struktura instytucjonalna Wspólnot Europejskich

² Art. 15 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE).

³ Szerzej: N. Nugent, *Unia Europejska*, Kraków 2012.

Rada Unii Europejskiej (dawniej Rada Ministrów) jest organem decyzyjnym UE reprezentującym interesy poszczególnych państw, która składa się z przedstawicieli wszystkich państw członkowskich w randze ministerialnej⁴.

Każde z tych państw ma jednego przedstawiciela, który jest upoważniony do działania w imieniu swojego państwa i jest związany z jego instrukcjami. Skład Rady może być zmienny i choć zwykle Rada złożona jest z ministrów spraw zagranicznych, to niekiedy w jej skład mogą wchodzić także ministrowie rolnictwa czy gospodarki, a dobór ministrów jest uzależniony od tematyki obrad.

Zatem decyzje Rady UE zapadają – w zależności od ich przedmiotu – w trzech trybach: jednomyślnie, większością kwalifikowaną lub zwykłą większością głosów państw członkowskich. Zasadniczą większość postanowień jest podejmowana w trybie głosowania kwalifikowanego. Głosowanie jednomyślne obowiązuje w sprawach najważniejszych dla Unii Europejskiej i państw członkowskich: m.in. w kwestii rozszerzenia Unii i przyjęcia do niej nowych członków czy zmiany treści traktatów lub wprowadzenia w życie nowej wspólnej polityki. Głosowanie zwykłą większością głosów obowiązuje natomiast w sprawach o mniejszym znaczeniu, np. proceduralnych. Podział głosów uzależniony jest w zasadzie od liczby ludności każdego z państw członkowskich i ustalony został w Traktacie Nicejskim.

Od szczytu w Sewilli w czerwcu 2002 r. Rada obraduje w dziewięciu różnych konfiguracjach:

- 1) sprawy ogólne i stosunki zewnętrzne;
- 2) sprawy gospodarcze i finansowe (ECOFIN);
- 3) wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne;
- 4) zatrudnienie, polityka społeczna, ochrona zdrowia i konsumenta;
- 5) konkurencyjność (rynek wewnętrzny, przemysł i badania);
- 6) transport, telekomunikacja i energetyka;

⁴ Szerzej: A. Szczerba-Zawada, *Pozycja ustrojowa Rady Europejskiej w systemie instytucjonalnym Unii Europejskiej*, Warszawa 2013.

- 7) rolnictwo i rybołówstwo;
- 8) ochrona środowiska;
- 9) edukacja, młodzież i kultura.

Rada UE spełnia sześć głównych funkcji⁵:

- 1) uchwała europejskie akty prawne;
- 2) koordynuje ogólną politykę gospodarczą państw członkowskich;
- 3) zawiera umowy międzynarodowe między UE, a jednym lub większą liczbą państw czy też organizacji międzynarodowych;
- 4) wraz z Parlamentem Europejskim zatwierdza budżet UE;
- 5) określa kierunki Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa, opierając się na wytycznych ustalonych przez Radę Europejską;
- 6) koordynuje współpracę między krajowymi organami sądowymi i służbami policyjnymi w sprawach kryminalnych.

Do kompetencji Rady należy:

- 1) zapewnienie koordynacji ogólnej polityki gospodarczej członków Wspólnoty i prawo podejmowania decyzji tym zakresie;
- 2) wzywanie Komisji Europejskiej do określonych działań, w tym do inicjatywy ustawodawczej;
- 3) wydawanie aktów prawnych, zarówno wiążących, jak i pozbawionych mocy wiążącej;
- 4) zawieranie umów międzynarodowych;
- 5) uchwalanie budżetu UE;
- 6) mianowanie członków niektórych innych organów i instytucji Wspólnotowych.

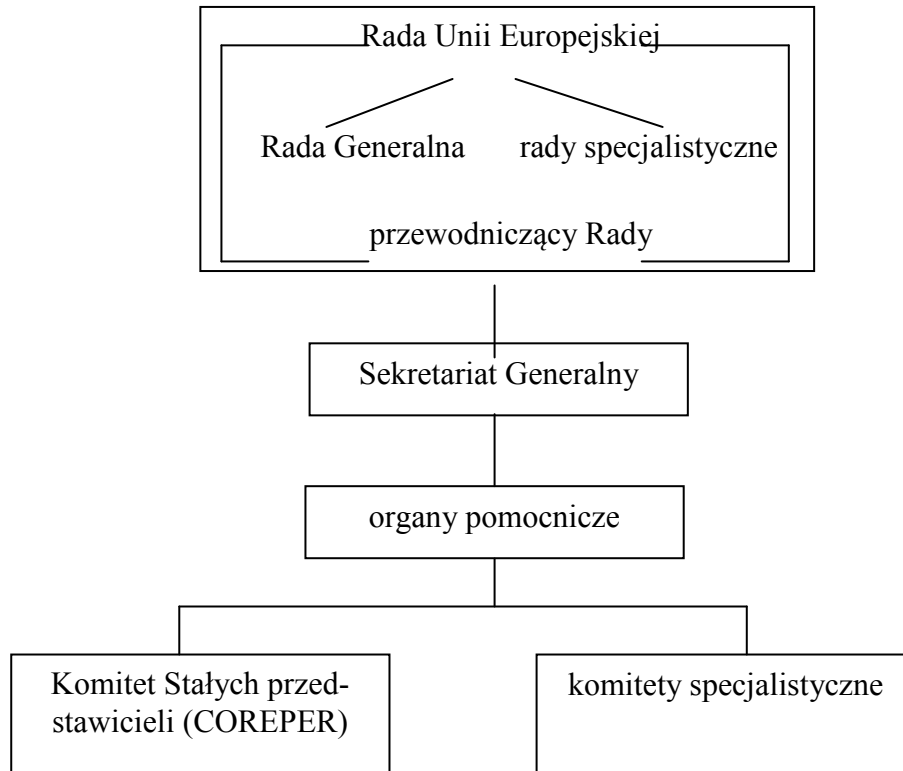
Prace Rady koordynuje jej przewodniczący. Przewodnictwo w Radzie sprawują kolejno wszystkie państwa członkowskie Wspólnot przez sześć miesięcy w systemie rotacyjnym. Obrady

⁵ Szerzej: E. Skibińska, *Prawo Unii Europejskiej. Wprowadzenie*, wyd. 7, Warszawa 2013.

Rady przygotowuje Sekretariat Generalny, kierowany przez sekretarza generalnego mianowanego przez Radę. Sekretariat ma swoją siedzibę w Brukseli. Posiedzenia Rady zwoływane są z inicjatywy jej przewodniczącego, Komisji Europejskiej albo na wniosek jednego z jej członków i najczęściej odbywają się w Brukseli lub Luksemburgu. Aby pogodzić interesy państw członkowskich i Komisji, podjęcie decyzji przez Radę przygotowuje się na dwóch szczeblach: w Komitecie Stałych Przedstawicieli (COREPER) oraz w grupach roboczych. Grupy robocze złożone z ekspertów narodowych debatują nad kwestiami technicznymi, po czym przesyłają propozycję Komisji do COREPER-u. Jego zadaniem jest dalsze „filtrowanie” propozycji Komisji i uzyskanie kompromisu.

Do najważniejszych pomocniczych organów Rady możemy zaliczyć organy tj.: Komitet Stałych Przedstawicieli, Komitet Ekonomiczny i Społeczny, Komitet Ekonomiczny i Finansowy, Komitet Energetyczny oraz Sekretariat Generalny.

Rysunek 2. Struktura Rady Unii Europejskiej

Rada jest nadrzędnym organem ustawodawczym Wspólnot Europejskich, spełniającym równocześnie szereg funkcji typowych dla rządu. Radzie przysługuje prawo do wydawania rozporządzeń i dyrektyw, podejmowania decyzji, wydawania zaleceń oraz wyrażania opinii. Jednak Rada przed podjęciem uchwały, zgodnie z określonymi dyspozycjami traktatowymi, zobowiązana jest do zasięgnięcia opinii Komisji, Parlamentu Europejskiego oraz Komitetu Ekonomiczno-Społecznego.

Rada Unii Europejskiej posiada istotne uprawnienia dotyczące Unii Gospodarczej i Walutowej – na zlecenie Komisji odpowiada za wielostronny nadzór narodowych polityk budżetowych i go-

spodarczych oraz za ogólną koordynację działań zmierzających do realizacji Unii.

W dziedzinie stosunków zewnętrznych Wspólnot Rada również odgrywa wiodącą rolę, przede wszystkim koordynatora. Do niej należy podejmowanie decyzji niezbędnych dla określenia i realizacji wspólnej polityki na podstawie wytycznych przyjętych przez Radę Europejską oraz zapewnienie spójności i skuteczności działania Unii. W przypadku zawierania umowy pomiędzy Wspólnotami a jednym lub kilkoma państwami czy organizacjami międzynarodowymi Rada wyraża zgodę na rozpoczęcie negocjacji oraz udziela Komisji mandatu do negocjacji. Do Rady należy również zawieranie umów międzynarodowych, wiążących wszystkie instytucje Wspólnot i państwa członkowskie, ale te prerogatywy dzieli z Parlamentem, który wyraża swoją opinię, a przy zawieraniu układów o stowarzyszeniu także zgodę.

Rada posiada także istotne kompetencje w kwestii spraw wewnętrznych i wymiaru sprawiedliwości⁶.

2. Parlament Europejski

Obecny **Parlament Europejski**⁷ wywodzi się ze Zgromadzenia Parlamentarnego Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali. Po utworzeniu Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej, powstało Europejskie Zgromadzenie Parlamentarne, którego nazwę zmieniono w 1962 r. na Parlament Europejski⁸. Deputowani wybierani są w wyborach powszechnych i bezpośrednich, przeprowadzanych we wszystkich państwach członkowskich na pięcioletnią kadencję.

Wybrani przez Parlament przewodniczący, wiceprzewodniczący i kwestorzy tworzą Prezydium Parlamentu Europejskiego, którego kadencja trwa dwa i pół roku.

⁶ Szerzej: M. Rewizorski, B. Przybylska-Maszner, *System instytucjonalny Unii Europejskiej po traktacie z Lizbony. Aspekty polityczne i prawne*, Warszawa 2012.

⁷ Art. 14 Traktat o Unii Europejskiej (TUE).

⁸ Na mocy *układu w sprawie fuzji* instytucji Wspólnot Europejskich.

Do utworzenia grupy politycznej potrzebnych jest, co najmniej 23 posłów z jednego kraju, 18 z dwóch krajów, 12 z trzech i więcej krajów. Ponadto, posłowie mogą tworzyć grupy posłów niezrzeszonych oraz grupy narodowe. Do utworzenia grupy narodowej potrzebnych jest, co najmniej 29 posłów. Grupy polityczne odpowiadają frakcjom politycznym, w parlamentach krajowych.

Siedzibą Parlamentu Europejskiego – na podstawie Decyzji Rady Europejskiej w Edynburgu (12 grudnia 1992 r.) – jest Strasburg.

Organami pomocniczymi Parlamentu są: Prezydium i Rozszerzone Prezydium, Kolegium Kwestorów, 18 komisji wyspecjalizowanych, frakcje parlamentarne oraz Sekretariat Generalny. Kadencja wszystkich tych urzędów trwa 2,5 roku.

Praca Parlamentu dzieli się na dwie fazy tj.: przygotowanie do sesji plenarnej i właściwa sesja plenarna.

Parlament Europejski obraduje na sesji zwyczajnej podzielonej na dwie części (wiosenną i letnią) oraz na sesjach nadzwyczajnych. Posiedzenia Parlamentu – z wyjątkiem miesięcy wakacyjnych – odbywają się niemal co miesiąc. Sesje plenarne – zwyczajne Parlamentu mają miejsce w Strasburgu, sesje nadzwyczajne w Brukseli. Siedziby komisji i biur poselskich znajdują się w Brukseli, a sekretariat Parlamentu pracuje w Luksemburgu. Członkowie Parlamentu Europejskiego sprawują swój mandat osobiście i w sposób nieskrępowany. Wszyscy parlamentarzyści mają obowiązek uczestniczenia we wszystkich obradach i przy podejmowaniu wszelkich decyzji, nawet wówczas, gdy niektóre państwa członkowskie są wyłączone od konkretnych działań.

Kompetencje Parlamentu Europejskiego określone zostały w przepisach szczególnych TWE, z których wynika, że pełni on funkcje: konsultacyjną, współudziału w stanowieniu prawa, kontrolną i budżetową.

Najczęściej stosowaną procedurą przy uchwalaniu legislacji UE jest procedura współdecydowania. Stawia ona Parlament Europejski i Radę na równych pozycjach, a akty prawne przyjęte przy zastosowaniu tej procedury są wynikiem wspólnego działa-

nia Rady i Parlamentu. Dotyczy to legislacji w bardzo wielu dziedzinach. Szereg innych wniosków wymaga konsultacji z Parlamentem, przy czym uzyskanie jego zgody jest konieczne w przypadku ważnych decyzji politycznych i instytucjonalnych. Parlament dostarcza również impulsów dla uchwalania nowej legislacji, kontrolując roczny program prac Komisji, rozważając stosowność przyjęcia nowych aktów prawnych i prosząc Komisję o przedkładanie propozycji.

Uprawnienia budżetowe Parlamentu Europejskiego wynikają z określonej procedury uchwalenia budżetu, która trwa od 1 września do końca grudnia roku poprzedzającego rok, na który uchwalany jest budżet. Aktywna rola Parlamentu rozpoczyna się w momencie przedstawienia mu przez Radę projektu budżetu – najpóźniej dnia 5 października (pierwsze czytanie)⁹.

Parlament ma prawo absolutną większością oddanych głosów zaproponować Radzie zmiany w odniesieniu do tej części projektu, która dotyczy tzw. wydatków obligatoryjnych, tj. tych, które w sposób zobowiązujący wynikają z traktatu lub z uchwalonych na jego podstawie aktów prawnych. Natomiast większością głosów swoich członków Parlament może zmienić projekt w części obejmującej tzw. wydatki nieobligatoryjne, tzn. te, które nie wynikają w sposób zobowiązujący z traktatu lub z uchwalonych na jego podstawie aktów prawnych.

Większość wydatków Wspólnoty ma charakter obligatoryjny i w ich przypadku „ostatnie słowo” przysługuje Radzie. Parlament ma prawo większością głosów swoich członków i dwiema trzecimi oddanych głosów z ważnych powodów odrzucić projekt budżetu i domagać się przedstawienia nowego projektu, co faktycznie oznacza otwarcie kolejnej procedury budżetowej.

Do najważniejszych uprawnień Parlamentu Europejskiego w zakresie kontroli parlamentarnej należy prawo zgłaszania wotum nieufności wobec Komisji. Parlament uczestniczy również w nominowaniu przewodniczącego Komisji i jej członków.

⁹ Art. 272 Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (TWE).

Traktat o ustanowieniu Wspólnoty Europejskiej wzmocnił rolę Parlamentu w ochronie interesów obywateli przez wprowadzenie prawa petycji umożliwiającego złożenie skargi obywatelom Unii i wszystkim osobom fizycznym i prawnym zamieszkałym w państwach członkowskich Unii lub posiadającym na ich terenie swoją statutową siedzibę. Prerogatywy Parlamentu uległy dalszemu wzmocnieniu na mocy *Traktatu nicejskiego* poprzez rozszerzenie zakresu przedmiotowego stosowania procedury współdecydowania.

Ponadto, Parlament Europejski przedstawia także kwestie do rozważenia na każdym szczycie UE. W dniu otwarcia szczytu Przewodniczący Parlamentu jest proszony o wyrażenie poglądów i obaw Parlamentu w odniesieniu do aktualnych kwestii oraz pozycji w programie obrad Rady Europejskiej.

3. Komisja Europejska

Komisja Europejska¹⁰ jest głównym organem zarządzająco-wykonawczym Wspólnot Europejskich. Do 1965 roku każda ze Wspólnot miała odrębny organ zarządzająco-wykonawczy, a dnia 1 lipca 1967 r. powstała Komisja jako wspólny organ Wspólnot Europejskich¹¹.

Komisja Europejska jest głównym organem Wspólnot. Pełni ona, przede wszystkim, funkcję organu wykonawczego. Powołana jest do reprezentowania wspólnego, niezależnego interesu Wspólnot. Z tego względu jest jednostką niezależną od państw członkowskich.

Siedziba Komisji mieści się w Brukseli, ale jej biura znajdują się również w Luksemburgu, przedstawicielstwa – we wszystkich państwach UE, a delegatury – w wielu stolicach różnych krajów świata.

¹⁰ Art. 17 Traktat o Unii Europejskiej (TUE) oraz art. 234, 244–250, 290 i 291 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

¹¹ Na mocy *układu o fuzji z 8 kwietnia 1965 r.*

Członkowie Komisji wybierani są ze względu na swoje ogólne kwalifikacje. Ich niezależność jest niekwestionowana. W skład Komisji wchodzi jeden obywatel z każdego Państwa Członkowskiego. Liczba członków Komisji może zostać zmieniona przez Radę stanowiącą jednomyślnie. Członkowie Komisji są w pełni niezależni w wykonywaniu swych funkcji, w ogólnym interesie Wspólnoty. Ponadto nie mogą oni, podczas pełnienia swych funkcji, wykonywać żadnej innej zarobkowej lub nie zarobkowej działalności zawodowej.

Komisarzy mianuje się na pięć lat z możliwością przedłużenia mandatu. W procedurze powoływania członków Komisji bierze udział Parlament Europejski.

Komisja funkcjonuje na zasadzie kolegalności, tzn. że decyzje podejmowane są przez kolegium komisarzy, co jest równoznaczne ze zbiorową odpowiedzialnością polityczną przed Parlamentem Europejskim. Oznacza to niemożność wysunięcia wniosku o wotum nieufności wobec jednego komisarza.

Komisja Europejska zbiera się na posiedzeniach przynajmniej raz w tygodniu (w środy). Jej posiedzenia są tajne i przebiegają według planu pracy opracowywanego trzy razy w roku (na wiosnę, w lecie oraz w zimie). Komisja Europejska podejmuje decyzje na zasadzie zwykłej większości głosów jej członków przy zachowaniu wymaganego kworum komisarzy obecnych podczas głosowania.

Aparat administracyjny Komisji składa się z dyrekcji generalnych do spraw poszczególnych realizowanych przez nią polityk, służb ogólnych – Urząd ds. Zwalczania Korupcji (OLAF), Eurostat, Biuro Prasowe i ds. komunikacji, Biuro Wydawnictw, Sekretariat Generalny oraz służb wewnętrznych – ds. budżetu, kontroli finansowej, grup doradców ds. polityk, serwis ds. audytu wewnętrznego, połączonych służb ds. tłumaczeń ustnych i konferencyjnych, służb prawnych, dyrekcji ds. personelu i administracji, służb ds. tłumaczeń. Przy Komisji są akredytowani przedstawiciele dyplomo-

matyczni państw członkowskich Wspólnot oraz przedstawiciele państw trzecich¹².

Komisja Europejska spełnia cztery główne funkcje:

- 1) przedstawia Parlamentowi i Radzie projekty aktów prawnych;
- 2) zarządza i realizuje politykę i budżet UE;
- 3) egzekwuje prawo wspólnotowe (razem z Trybunałem Sprawiedliwości);
- 4) reprezentuje Unię Europejską na arenie międzynarodowej, np. podczas negocjowania umów między UE, a innymi krajami.

Prawo do zgłaszania projektów aktów prawnych Wspólnot Europejskich jest jedną z najważniejszych kompetencji Komisji, której traktaty gwarantują monopol w zakresie inicjowania polityki Wspólnot Europejskich. Komisja opracowuje i przedkłada Radzie oraz Parlamentowi Europejskiemu projekty ustaw, przy czym w jej gestii leży zarówno wybór terminu, jak i formy czy treści projektu. Udział w procesie decyzyjnym umożliwia jej ponadto zmianę pierwotnej wersji projektu.

Będąc organem wykonawczym Unii Europejskiej, Komisja jest odpowiedzialna za zarządzanie i realizację budżetu Unii, kierunków jej polityki oraz programów przyjętych przez Parlament i Radę.

Komisja zajmuje się budżetem UE pod czujnym okiem Trybunału Obrachunkowego. Parlament Europejski udziela Komisji absolutorium z wykonania budżetu tylko wtedy, gdy jest zadowolony z wyników przedstawionych w rocznym sprawozdaniu Trybunału Obrachunkowego.

Komisja Europejska sprawuje nadzór nad stosowaniem pierwotnego i wtórnego prawa wspólnotowego przez państwa człon-

¹² Szerzej: J. Borcz, M. Górka, A. Wyrozumska, *Instytucje i prawo Unii Europejskiej. Podręcznik dla kierunków prawa, zarządzania i administracji*, Warszawa 2012.

kowskie oraz przedsiębiorstwa (funkcja tzw. strażniczki traktatów).

Komisja Europejska jest znaczącą rzeczniczką Unii Europejskiej na arenie międzynarodowej. Pozwala ona państwom członkowskim mówić „jednym głosem” na forum międzynarodowym, np. na forum Światowej Organizacji Handlu (WTO). Komisja jest także odpowiedzialna za negocjowanie umów międzynarodowych w imieniu UE np. Umowa Kotonu¹³.

5. Europejski Trybunał Sprawiedliwości

Europejski Trybunał Sprawiedliwości¹⁴ jest instytucją sądowniczą, został utworzony w 1951 r. Jego siedzibą jest Luksemburg. Trybunał Sprawiedliwości jest zarazem najwyższą władzą sądową i jedyną instancją we wszystkich kwestiach należących do prawa wspólnotowego. Generalnie ma on zapewniać respektowanie prawa w interpretacji i aplikacji Traktatu WE.

Ogólny opis zadań obejmuje trzy podstawowe dziedziny:

- 1) kontrolę przestrzegania prawa wspólnotowego zarówno przez instytucje wspólnotowe podczas stosowania dyspozycji traktatów, jak i przez państwa członkowskie i jednostki w zakresie obowiązków wynikających z prawa wspólnotowego;
- 2) interpretację ustawodawstwa wspólnotowego;
- 3) rozwój prawodawstwa wspólnotowego.

Podstawowym zadaniem Trybunału Sprawiedliwości jest zapewnienie przestrzegania prawa przy wykładni i stosowaniu Traktatu. Trybunał kontroluje przestrzeganie prawa przez instytucje wspólnotowe. W stosunku do państw członkowskich, a także innych podmiotów Trybunał sprawdza, czy wykonują one swoje obowiązki wynikające z prawa wspólnotowego. Działalność Try-

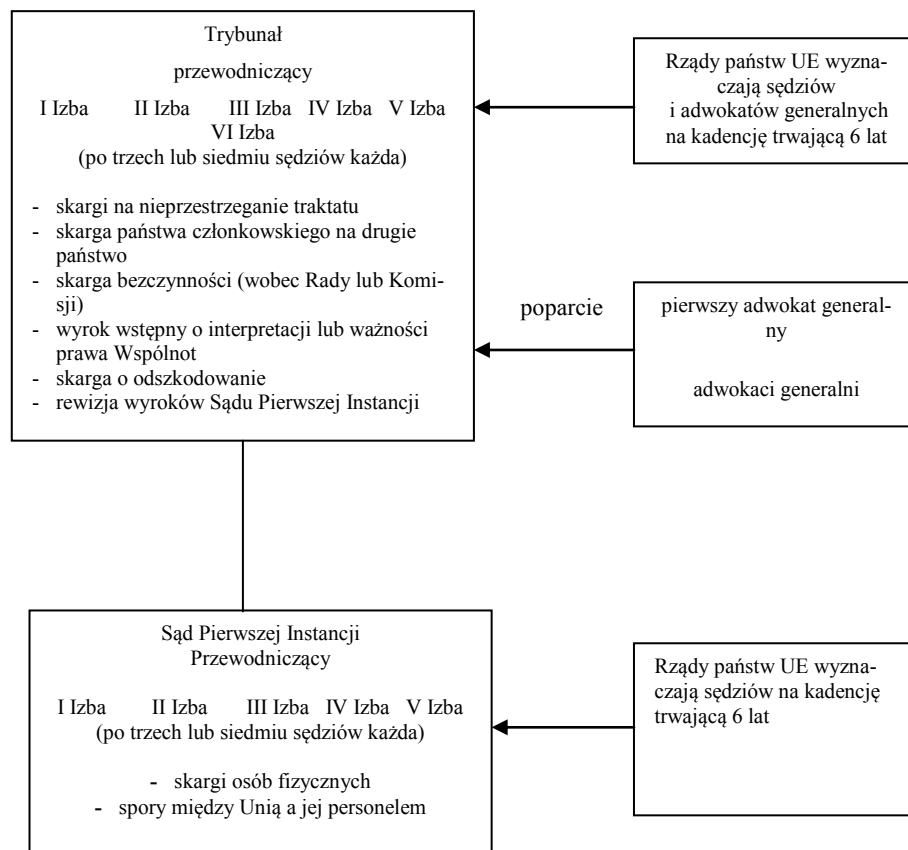
¹³ Umowa 2000/483/WE o partnerstwie między członkami grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku z jednej strony a Wspólnotą Europejską i jej Państwami Członkowskimi z drugiej strony, podpisana w Kotonu 23 czerwca 2000 r.

¹⁴ Art. 19 Traktat o Unii Europejskiej (TUE).

bunału może przybrać formę konsultacji lub orzeczeń. Funkcja konsultacyjna polega na wydawaniu przez Trybunał wiążących opinii, zwłaszcza w kwestii umów międzynarodowych zawieranych przez Wspólnotę.

Trybunał Sprawiedliwości jest sądem apelacyjnym w stosunku do Sądu Pierwszej Instancji oraz w odniesieniu do niektórych decyzji Komisji. Sprawy wpływają do Trybunału do sędziego sprawozdawcy, a następnie każda sprawa jest przydzielana jednemu sędziemu i rzecznikowi generalnemu. Cała procedura prac Trybunału dzieli się na dwie fazy: najpierw pisemną, a potem ustną.

Rysunek 3. Struktura organizacyjna Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości

W skład Trybunału wchodzi dwudziestu pięciu sędziów. Sędziów wspomaga ośmiu rzeczników generalnych. Na wniosek Trybunału Sprawiedliwości Rada, stanowiąc jednomyślnie, może zwiększyć liczbę rzeczników generalnych. Zadaniem rzeczników jest analiza spornych spraw oraz przygotowywanie dla Trybunału uzasadnionych końcowych wniosków. Rzecznicy generalni należą wprawdzie do Trybunału jako instytucji, jednak nie do jego składu orzekającego. Sędziowie i rzecznicy generalni są powoływani przez rządy państw członkowskich na sześć lat, w drodze wzajemnego uzgodnienia.

Obowiązuje zasada rotacji, polegająca na tym, że co trzy lata zmienia się na przemian trzynastu, a później dwunastu sędziów Trybunału. Zasady rotacji rzeczników generalnych są określone w statucie Trybunału Sprawiedliwości. Sędziowie wybierają ze swego grona na okres trzech lat przewodniczącego Trybunału (możliwy jest ponowny wybór).

Stronami przed Trybunałem mogą być państwa członkowskie, instytucje Wspólnot oraz osoby fizyczne i prawne.

Orzeczenie Trybunału jest ostateczne i podlega obowiązkowemu wykonaniu na terytorium państw członkowskich. Zgodnie z postanowieniami Jednolitego Aktu Europejskiego przy Trybunałe utworzono Sąd Pierwszej Instancji, który zajmuje się orzecznictwem w sprawach dotyczących osób fizycznych i prawnych¹⁵.

Podsumowanie

Instytucje Unii Europejskiej działają na podstawie przepisów traktatowych oraz własnych regulaminów wewnętrznych. Instytucje UE wraz z komitetami doradczymi oraz szeregiem innych organów i jednostek organizacyjnych Unii Europejskiej tworzą system instytucjonalny Unii.

¹⁵ Szerzej: E. Cała-Wacinkiewicz, *System instytucji Unii Europejskiej w świetle postanowień Traktatu z Lizbony. Pytania. Testy. Kazusy. Tablice*, Warszawa 2012.

Instytucje Unii Europejskiej zapewniają jej funkcjonowanie, realizację polityk i wypełnianie podstawowych zadań, w tym związanych ze stanowieniem i wdrażaniem prawa unijnego.

Należy podkreślić, że stanowienie prawa jest podstawową kompetencją Rady (Rady Unii Europejskiej) oraz Parlamentu Europejskiego, a główna inicjatywa ustawodawcza przysługuje

Komisji Europejskiej, która jest także organem wykonawczym, kontrolnym i decyzyjnym.